

Wprowadzenie

Współczesna edukacja, charakteryzująca się doświadczaniem gwałtownej zmiany, poddawana jest nieustannie wielorakim wpływom pochodzącym z różnorodnych obszarów życia społecznego. Charakterystyka tych obszarów może przybierać różne typologie i klasyfikacje, jednak jej cechą znamioną jest ich niezwykła, wewnętrzna dynamika i złożoność. Ważne jednak jest, aby próbować ową skomplikowaną materię nie tylko opisywać, ale również odnajdywać w niej określone trendy i umieć prognozować, przewidywać dziejące się zmiany. Wychowanie bowiem w sposób konieczny jest powiązane z rzeczywistością społeczną. Sam akt wychowania jest aktem społecznym, w którym odbywa się spotkanie osób. Próbę opisu różnych aspektów owego społecznego wpływu w różnych perspektywach i ujęciach podejmują autorzy niniejszego numeru „Studia Paedagogica Ignatiana”.

Część „Artykuły i rozprawy” rozpoczyna tekst *Religia, poznanie, duchowość w wychowaniu*. Jego autor, Zbigniew Marek SJ, przyjmuje założenie, że wiedza empiryczna, tak silnie dominująca we współczesnej nauce jako źródło budowania teorii naukowej, również tej pedagogicznej, nie jest jedynym i wyłącznym jej budulcem, tworzywem. Autor wskazuje na inne możliwe źródła, a przede wszystkim na duchowość i religię jako czynniki normotwórcze teorii wychowania.

W kolejnym artykule, zatytułowanym *Imperatyw pedagogiczny jako element strategii wychowawczej*, jego autor Andrzej M. de Tchorzewski, posługując się analizą syntetyczno-historyczną, charakteryzuje ważne i istotne z punktu widzenia teorii wychowania kategorie pedagogiczne, tj. rygoryzm i liberalizm wychowawczy. W sposób systematyczny określa ich treść i zakres znaczeniowy, ukazując ich ewoluowanie na przestrzeni dziejów myśli historycznej i pedagogicznej. Inną kategorią pedagogiczną, o której można

przeczytać w niniejszym numerze, jest „pasja” analizowana w perspektywie doświadczania pracy. Ten temat podejmuje Iwona Jazukiewicz w artykule *Pasja jako istotny wymiar doświadczania pracy*.

W następnym tekście pt. *Zaniedbane paradygmaty formacyjne nastolatka* Janusz Mastalski wskazuje na negatywne skutki zmian cywilizacyjnych, którym poddana jest współczesna młodzież, równocześnie wskazując tzw. „zaniedbane paradygmaty formacyjne nastolatka” i wymieniając wśród nich m.in.: paradygmat teleologiczny, ograniczonego zaufania, kontrolowanej samodzielności, detoksykacyjny itd.

Odwołanie do myśli Józefa Tischnera stało się motywem do próby określenia przez Andrzeja Ryka tożsamości pedagogicznej przestrzeni. Autor podejmuje tę problematykę w artykule zatytułowanym *Tożsamość pedagogicznej przestrzeni. Pomiędzy etosem a grą. Refleksje na kanwie wybranych elementów myśli Józefa Tischnera*. Dla autora przestrzeń pedagogiczna jawi się jako swoisty etos, czyli miejsce duchowego wzrastania człowieka, a zarazem spotkania z drugim człowiekiem. W owym etosie człowiek uczy się poznawać i rozumieć świat, który go otacza. Ten etos staje się również miejscem odnajdywania siebie w społecznej przestrzeni współobcowania z innymi.

Kolejne artykuły koncentrują się na wyeksponowaniu elementów szeroko rozumianego procesu wychowania. I tak Marzena Chrost podejmuje problematykę procesu autorefleksyjności w tekście *Refleksyjność w wychowaniu. Proces poznawania siebie*, Katarzyna Wajszczyk rozważa i analizuje skutki konfliktów dla rozwoju uczniów w szkicu *Wychowanie przez konflikt. O roli konfliktów w rozwoju osobowości ucznia*, Ewa Miśkowiec w artykule *Warunki sprzyjające podejmowaniu trudu samowychowania* przedstawia zaś trzy obszary skupione wokół triady: wychowawca – rodzic – nauczyciel, którzy mają za zadanie przygotować młodych ludzi do podjęcia trudu samowychowania. Tekst Marcina Welenca pt. *Kształtowanie się tożsamości płciowej w kontekście edukacji seksualnej*, zamykający tę część numeru, dotyczy kształtowania się tożsamości płciowej w kontekście edukacji seksualnej.

Dwa kolejne teksty zostały umieszczone w części zatytułowanej: „Sprawozdania z badań”, gdyż prezentują analizy badań empirycznych. Pierwszy z nich, autorstwa Marcina Warchoła, *Aktywność turystyczna podkarpackiej młodzieży jako źródło wspomaganie jej rozwoju osobowego*, dotyczy ważnego problemu aktywności turystycznej

młodzieży. Został on przygotowany na podstawie badań zrealizowanych na terenie województwa podkarpackiego. Drugi tekst pt. *Samo-wychowanie seksualne młodzieży w świetle literatury przedmiotu i badań własnych*, przygotowany przez Ewę Rojewską na podstawie badań przeprowadzonych na terenie województwa zachodniopomorskiego, porusza problematykę wychowania seksualnego młodzieży.

Całość numeru kończą dwie recenzje i dwa sprawozdania z konferencji. Renata Królikiewicz przybliży ważną monografię Andrzeja Murzyna zatytułowaną *Współczesna filozofia edukacji. Kluczowe kwestie* (Kraków 2015). Bożena Sieradzka-Baziur omawia publikację zbiorową pod red. E. Lewandowskiej-Tarasiuk, J. Łaszczyka i B. Śliwerskiego, dotyczącą pracy naukowo-dydaktycznej Marii Łopatkowej, a zatytułowaną *Pedagogika serca. Wychowanie emocjonalne w XXI wieku* (Warszawa 2016). Natomiast sprawozdania zamieszczone w niniejszym tomie dotyczą również ważnych – z punktu widzenia tytułu całego tomu – konferencji poświęconych zagadnieniem mediacji oraz integracji społecznej i zawodowej.

Podsumowując powyższy zbiór tekstów, należy nadmienić, że z pewnością nie jest on w pełni reprezentatywny i nie wyczerpuje zadanego tematu. Jestem jednak przekonany, że może się stać inspiracją do własnych analiz i poszukiwań badawczych podejmowanych przez Szanownych Czytelników. Jeśli w ten sposób przyczyni się do ożywienia dyskusji i prowadzenia polemik, to również spełni swoje zadanie i stanie się częścią tak ważnego w nauce sporu.

dr hab. Andrzej Ryk, prof. UP